

M. BEER

HISTORIA POWSZECHNA SOCJALIZMU I WALK SPOŁECZNYCH

Przekład z niemieckiego
S. H.

CZĘŚĆ TRZECIA

CZASY NOWOŻYTNE

OD XIV DO XVIII WIEKU

Kolekcja
Emila Kornasia

NAKŁADEM
SPÓŁDZIELNI KSIĘGARSKIEJ „KSIĄŻKA”
WARSZAWA 1924

SPIS TREŚCI:

	Str.
Wstęp	5
I. UPADEK ŚREDNIOWIECZA	7
1. Rozkład władzy papieskiej i cesarskiej	7
2. Przeciwnieństwa społeczne	9
II. BUNTY CHŁOPSKIE	11
1. Flandrja	11
2. Francja i żakerja	14
III. WALKI NARODOWE I RELIGIJO-SPOŁECZNE	17
1. Uwagi wstępne o głównych prądach i przewodcach	17
2. Anglja i jej położenie gospodarcze i społeczne	18
3. Agitacja rewolucyjna	19
4. John Wycliffe	20
5. John Ball	23
6. Angielskie powstanie chłopskie	24
7. William Shakespeare o powstaniach chłopskich	27
8. Czechy, ich rozwój polityczny i społeczny	31
9. Jan Hus i jego poprzednicy	33
10. Wojny husyckie	35
11. Komunizm taborytów i ich koniec	38
IV. RUCHY SPOŁECZNE W NIEMCZACH OD R. 1516 — 1535	40
1. Pierwsza rewolucja niemiecka	40
2. Gospodarka społeczna i polityka	42
3. Społeczne następstwa rozwoju gospodarczego	44
4. Zwiastuni wojen chłopskich	47
5. Prądy komunistyczne i społeczno-reformatorskie w humanizmie, w obumierającej scholastyce i wśród nowochrześciców (anabaptystów)	49
6. Sebastjan Franck i Tomasz Münzer	52
7. Wojna chłopska i dwanaście artykułów	56
8. Ostatni akt rewolucji i klęska nowochrześciców	61
V. OKRES UTOPIJ	66
1. Nominalizm, odrodzenie i humanizm	66
2. Filozofja etyczna, materjalizm i prawo przyrodnicze	69

	Str.
VI. UTOPJE ANGIELSKIE	72
1. Tomasz Morus	72
2. Utopja	73
3. Krytyka społeczna	74
4. Reformy czy rewolucja	76
5. Powstanie i urządzenia Utopji	77
6. Nowa Atlantyda lorda Bacona	81
7. „Prawo swobody” Winstanley’a	83
8. Chamberlen i Bellers jako reformatorzy społeczni	85
9. Mieszczańskie teorie społeczne: umowa społeczna. Hobbes, Locke, Smith i Paley	85
VII. UTOPJE WŁOSKIE	88
1. Tomasz Campanella	88
2. Prawo słoneczne	89
3. Zarzuty przeciwko komunizmowi	93
VIII. KRYTYKA SPOŁECZNA I UTOPJE WE FRANCJI	94
1. Polityka i gospodarka	94
2. Krytycy socjalni: Meslier, Morelly, Mably	97
3. Krytycy burżuazyjni: Rousseau, Linguet, Necker, Brissot	102
4. Utopijne opisy Vairasse’a d’Allais.	104
5. Naśladownictwo wielkich utopij	106
DODATEK	107
Religijno-komunistyczne osady w Ameryce	107